Sant Josepmaria al Col·legi Viaró

Una visió personal del context històric

Jordi Miralbell[1]

El passat 22 de novembre es van complir cinquanta anys de l'estada de sant Josepmaria al col·legi Viaró, de Sant Cugat del Vallès. Una xifra ben rodona. Es conserva l'enregistrament que es va fer de la trobada que sant Josepmaria va mantenir a la biblioteca de l'escola amb pares i professors. Tot un petit tresor, que animo a visionar.

Els primer anys de Viaró

El 22 de novembre de 1972 era dimecres. Feia nou anys que Viaró havia obert les portes. Per fi, monsenyor Escrivà -el Pare, com li dèiem- coneixia el col·legi, una de les primeres obres corporatives de l'Opus Dei. Va ser l'únic cop que hi va estar.

Jo era -soc- un dels cent-cinquanta alumnes que vam començar Viaró un dissabte a l matí del mes d'octubre del llunyà 1963, poques setmanes abans de l'impactant assassinat del president americà John F. Kennedy. Recordo bé aquell matí en què van començar les classes a Viaró. Jo venia d'una important escola de religiosos de Barcelona, com molts altres dels meus companys. Era l'època, encara, de moure's dins l'escola en fileres, de la pilota de drap al pati, dels petits càstigs corporals… Aquell dissabte, en poques hores, vaig viure un canvi pedagògic de 180 graus. Després aquell canvi es va estendre arreu. Ens parlaren d'aules i de camps d'esport -cosa que em va semblar insòlita-, d'equips, de consells de curs, de confiança, de parlar-nos pel nom i no pel cognom... Abans de tornar a casa, encara vam cantar, a la intempèrie, mirant tots a la muntanya de Montserrat, ben a la vista, el Virolai.

Doncs bé, en l'equip inicial del col·legi hi havia un capellà jove, recentment ordenat i arribat de Roma, on havia estat estudiant mentre vivia a la mateixa casa on residia sant Josepmaria, llavors monsenyor Escrivà de Balaguer. El capellanet es deia Josep Maria Pujol. Havia estat metge abans d'ordenar-se i era originari d'Amposta. Després va ser una capellà molt actiu i conegut, que va desplegar una activitat pastoral desbordant arreu de Catalunya.

Aquell curs el Dr. Pujol, com li dèiem, ens va impartir l'assignatura de Religió. Les seves classes eren apassionants, però fàcilment -després de deixar els temes d'estudi ben clars- acabaven en veritables tertúlies en què

ens contava vivament les seves experiències viscudes a Roma al costat de sant Josepmaria. Teníem només de 10 a 12 anys, però érem els més grans de l'escola. Ja aniríem creixent. Doncs, en aquella edat tan tendra, ja sabíem com era *Villa Tevere*, la seu central de l'Opus Dei a Roma, i què era la *galleria della campana*, el *soggiorno de la casa del Vicolo,* l'oratori dels *Sants Apòstols,* etc. Llocs entranyables d'aquella casa, en què la petjada paternal de sant Josepmaria havia quedat fixada en mil detalls que ens contava. Quasi tots aquells joves de l'Opus Dei, el Dr. Pujol i els professors, duien a terme per primer cop una tasca amb nois tan petits. Ens contaven el que duien al cor. I, així, sense adonar-nos-en, tot transmetent-nos l'esperit i el missatge de l'Opus Dei, vam anar agafant molt d'afecte a sant Josepmaria, i pregàvem per ell, com ens demanaven. Però no el coneixíem.

Trobades a Pamplona i a Roma

L'ocasió es va presentar el 7 d'octubre de 1967. Es va convocar a Pamplona, una assemblea d'amics de la Universitat de Navarra, oberta a tots els que havien ajudat a fer possible la construcció d'aquell nou campus universitari. I sant Josepmaria havia acceptat participar-hi. Tot just iniciat el curs ens van dir que els grans hi aniríem. Va anar tot molt ràpid. Es va organitzar un tren per a tots els qui des de Barcelona hi volien assistir. Allà ens vam ficar. Recordo l'alegria que es respirava a tot el llarg del comboi. Em vaig adonar que molts fidels de l'Opus Dei no coneixien el seu fundador i estaven veritablement il·lusionats de conèixer-lo.

Un cop a Pamplona, vam assistir a la missa i a la famosíssima homilia del Campus, on va glossar el carisma laical del Opus Dei; jo i alguns companys el vam escoltar des de dalt d'una torre de so, per veure-ho tot millor. Érem unes trenta mil persones. A l'acabar, alegria. Es van fer rotllanes i ballaven les sevillanes, amb els seus vistosos vestits. Eren els andalusos; però tothom estava content. Em va impactar l'homilia, pronunciada amb un clar accent aragonès. La podeu trobar a *youtube*. Realment paga la pena escoltar-la si no ho heu fet. Per primer cop em va passar el que vaig experimentar en les altres trobades amb ell: sant Josepmaria donava "llebre per gat". El seu parlar era planer, senzill, però obria grans panorames, que a mi em semblaven sempre encertats i lluminosos. Allà el vam conèixer.

Al mes d'abril d'aquell mateix curs, al 1968, la direcció de l'escola va decidir que les dues primeres promocions d'alumnes -aleshores amb 14 a 16 anys- anéssim a Roma, i ens conegués monsenyor Escrivà. La trobada va ser al ja citat *soggiorno de la casa del Vicolo,* asseguts per terra; ell, damunt dels braços de dos sofàs ajuntats, lluny del lloc on havien previst que es posés. No volia cap formalitat. Va ser un col·loqui trepidant. Els alumnes de Viaró, educats en la sinceritat, no paraven de fer preguntes, i ell responia ràpid, directe. Ens va parlar molt de llibertat amb responsabilitat personal.

El vaig tornar a veure a Roma l'any 1971, amb ocasió d'un viatge familiar. Em van convidar a una trobada que monsenyor Escrivà tindria amb un grup de joves. Al començar, m'hi van presentar. Li vaig dir que era de Viaró i li vaig dir alguna cosa de l'escola. Em va escoltar amb afecte i em va contestar amb humor: - "Quin complex de casta tenen els de Viaró!". De seguida, però, arrel de les coses boniques que li havia dit de l'escola, afegí: "- A Barcelona hi haurà molt de fruit, perquè s'ha patit molt". Es referia a l'oració, sacrifici i contradiccions amb què als anys 40 del segle passat es va iniciar l'Opus Dei a Barcelona. Li havíem costat molt els seus fills catalans.

Un any després va tenir lloc la seva vinguda a Viaró, que ara commemorem. El context, però, era diferent. En aquells anys de finals dels 60 i inici dels 70, l'Església patia una mena de *tsunami*. Seminaris i noviciats es buidaven. Se silenciaven manaments i sagraments, com el de la Penitència. Als púlpits de les esglésies sovint se sentia parlar de política en comptes de religió. Hi havia una gran crisi de fe. Eren anys en què el món semblava a punt de caure, tot ell, sota la taca roja del marxisme; els anys, també, de la Teologia de l'Alliberament. I sant Josepmaria va comprendre que Déu li demanava que sortís arreu per confirmar tothom en la fe.

La trobada de 1972 i altres records personals

Així va iniciar, a l'octubre de 1972 -ara s'han complert cinquanta anys-, un primer viatge per Espanya i Portugal, fet de trobades amb tot tipus de persones. Va començar pel País Basc, Pamplona, Lisboa, Madrid, Sevilla, València... L'últim lloc previst era Catalunya. Recordo aquells dos mesos pendents que arribés. Temíem que acabés no podent arribar. Érem els últims. I, sí, per fi va arribar, i la primera trobada que va tenir va ser aquesta, amb pares i professors de Viaró, el dimecres 22 de novembre de 1972.

"- Volia dir-vos -va començar- una sola cosa: que ho esteu fent molt bé, que és just que els pares de família es preocupin dels fills, perquè portar fills al món ho fan també les bèsties, i vosaltres no us conformeu amb això: desitgeu donar-los el vostre ideal, la vostra fe, el vostre net comportament, i tantes virtuts meravelloses com viviu en el si de les vostres famílies. Tot això ho aconseguiu, promovent aquesta mena d'escoles per tot el món. Molt bé! No soc jo el qui us ho diu, sinó el Senyor per boca d'Isaïes: *digueu al just que bé*..."

Encara el vaig veure durant tres setmanes de setembre de 1973 que ell passà a Castelldaura (Premià). Abans de l'estiu havia tingut una llarga conversa filial amb el Sant Pare Pau VI, i estava més tranquil, però veia que "arribarà un moment en què la gent no sabrà res" de la fe cristiana. "-Haureu de començar de zero", ens va dir. Ens va explicar que caldrà agafar, una a una, cada una de les pedres que s'havien tirat, i tornar-les a posar, també una a una, un altre cop al mur de la fe. Ell que -com ens va dir aquells dies- "el dia abans del 2 d'octubre de 1928, dia de la fundació de l'Opus Dei, no sabia res", i que "aquell 2 d'octubre ho va saber tot"...; ell, que era "un fundador sense fonament", perquè tot era de Déu, en aquelles dates de setembre de 1973 s'adonava que el Senyor havia posat l'Opus Dei al món quan feia falta, providencialment.

Déu li havia encomanat fer realitat, al món i a l'Església, la majoria d'edat del laïcat. Havia escrit que els religiosos i altres eclesiàstics havien fet una labor de suplència dels laics en l'àmbit assistencial, sanitari, educatiu, que no seria possible mantenir en el nostre món secular actual. Part d'aquesta majoria d'edat ha de ser que els pares de família cristians, laics, en igualtat de drets amb els altres ciutadans, exerceixin el seus deures i drets naturals a l'educació dels seus fills, promovent "*aquesta mena d'escoles*" de titularitat civil i amb ànima cristiana. Fins aleshores hi havia hagut escoles de l'Església -de religiosos i diocesanes-, escoles estatals i escoles promogudes per professionals de l'ensenyament amb un legítim afany de lucre. El que no hi havia eren escoles, com Viaró, promogudes per pares de família moguts per la seva responsabilitat ciutadana, sense finalitat de lucre, ans nascudes i mantingudes per transmetre la fe a les noves generacions dels seus fills. Anys després vaig sentir a Mons. Javier Echevarría, el segon successor seu, dirigint-se a uns pares de família que promovien, no sense trobar oposició, *aquesta mena d'escoles*: "-Heu de defensar els vostres drets educatius, perquè hi van els drets de Déu i de l'Església".

Aquest és a grans trets, al meu entendre, el context històric i conceptual d'aquella històrica trobada a Viaró, ara fa cinquanta anys, que -repeteixo- us animo a visionar.

[1] Doctor en filosofía, periodista i escriptor.